

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 14 juni 2007*

I mål C-64/06,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Obvodní soud pro Prahu 3 (Republiken Tjeckien) genom beslut av den 24 november 2005, som inkom till domstolen den 6 februari 2006, i målet

Telefónica O2 Czech Republic as, tidigare Český Telecom as,

mot

Czech On Line as,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans samt domarna P. Kūris (referent), K. Schiemann, J. Makarczyk och L. Bay Larsen,

* Rättegångsspråk: tjeckiska.

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
justitiesekreterare: handläggaren J. Swedenborg,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 1 februari 2007,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Telefónica O2 Czech Republic as, genom J. Procházková, právnička,
- Czech On Line as, genom V. Horáček, advokát,
- Tjeckiens regering, genom T. Boček, i egenskap av ombud,
- Nederländernas regering, genom H.G. Sevenster och C. ten Dam, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom M. Shotter och P. Ondrůšek, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 27 februari 2007 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG av den 7 mars 2002 om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektiv) (EGT L 108, s. 7) (nedan kallat tillträdesdirektivet) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv) (EGT L 108, s. 33) (nedan kallat ramdirektivet).

- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Telefónica O2 Czech Republic as, tidigare Český Telecom as, (nedan kallat TO2), och Czech On Line as (nedan kallat COL). Målet avser TO2:s beslut att avslå en begäran från COL om utvidgning av det befintliga samarbetet till att omfatta även Internettjänster via bredband med snabbuppkoppling (Asymétric Digital Subscriber Line) (nedan kallade ADSL).

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

- 3 I artikel 27 i ramdirektivet definieras övergångsbestämmelserna på följande sätt:

”Medlemsstaterna skall behålla alla skyldigheter enligt nationell lagstiftning i enlighet med artikel 7 i [tillträdesdirektivet] och artikel 16 i direktiv 2002/22/EG

(direktiv om samhällsomfattande tjänster) till dess att en nationell regleringsmyndighet beslutar om dessa skyldigheter i enlighet med artikel 16 i det här direktivet.

Operatörer av fasta allmänna telefonnät som av sina nationella regleringsmyndigheter har utsetts som företag med ett betydande inflytande på marknaden när det gäller att tillhandahålla fasta allmänna telefonnät och tjänster enligt bilaga I avsnitt 1 i [Europaparlamentets och rådets direktiv 97/33/EG av den 30 juni 1997 om samtrafik inom telekommunikation i syfte att säkerställa samhällsomfattande tjänster och samverkan genom tillämpning av principerna om tillhandahållande av öppna nät (ONP) (EGT L 199, s. 32), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/61/EG av den 24 september 1998 (EGT L 268, s. 37) (nedan kallat direktiv 97/33) eller Europaparlamentets och rådets direktiv 98/10/EG av den 26 februari 1998 om tillhandahållande av öppna nätverk (ONP) för taltelefoni och samhällsomfattande tjänster för telekommunikation i en konkurrensutsatt miljö (EGT L 101, s. 24)] ... skall även i fortsättningen betraktas som 'anmälda operatörer' i enlighet med förordning (EG) nr 2887/2000 till dess att det förfarande för analys av marknaden som anges i artikel 16 har avslutats. Därefter skall de inte längre betraktas som 'anmälda operatörer' i enlighet med förordningen”.

- 4 I artikel 7 i tillträdesdirektivet under rubriken "Översyn av tidigare skyldigheter avseende tillträde och samtrafik" föreskrivs följande:

"1. Medlemsstaterna skall för företag som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät och/eller kommunikationstjänster bibehålla alla de skyldigheter som avser tillträde och samtrafik och som gällde före den dag då detta direktiv träder i kraft, i enlighet med artiklarna 4, 6, 7, 8, 11, 12 och 14 i direktiv 97/33/EG, artikel 16 i direktiv 98/10/EG och artiklarna 7 och 8 i direktiv 92/44/EEG, till dess att dessa skyldigheter har setts över och avgjorts i enlighet med punkt 3 i den här artikeln.

2. Kommissionen kommer att ange vilka marknader som berörs av de skyldigheter som avses i punkt 1 i den första rekommendationen om relevanta produkt- och tjänstemarknader och i beslutet om fastställande av gränsöverskridande marknader som skall antas i enlighet med artikel 15 i ... [ramdirektivet].

3. Medlemsstaterna skall säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna, så snart som möjligt efter det att detta direktiv har trätt i kraft och därefter regelbundet, genomför en marknadsanalys i enlighet med artikel 16 i ... [ramdirektivet] för att avgöra om dessa skyldigheter skall bibehållas, ändras eller upphävas. De parter som påverkas av sådana ändringar eller upphävanden av skyldigheter skall ges en lämplig tidsfrist.”

Den nationella lagstiftningen

- 5 I artikel 37 i lag nr 151/2000 om telekommunikation och om ändring av vissa andra lagar (zákon č. 151/2000 Sb. O telekomunikacích) (nedan kallad lag nr 151/2000) föreskrivs följande :

”1. Operatörer av allmänna telefontät eller tillhandahållare av telekommunikationstjänster som upplåter telekommunikationsförbindelser och som har en betydande andel av den relevanta marknaden är skyldiga att bevilja ansökningar från godkända tillhandahållare av telekommunikationstjänster om tillträde till nät som drivs av dem (tillträde till nätet).

2. Operatörer av allmänna telefontät eller tillhandahållare av allmänna telekommunikationstjänster som kontrollerar möjligheterna att få tillträde till en eller flera nätanslutningspunkter, identifierade genom ett eller flera nummer i

nummerplanen, och tillhandahållare av allmänna telekommunikationstjänster som upplåter telekommunikationsförbindelser som leder till lokaler som brukas av användaren, är på begäran av en annan operatör som driver liknande telekommunikationsverksamhet, skyldiga att underlätta direkt eller indirekt samtrafik med de telekommunikationsnät som drivs av dem (samtrafik mellan nät). Tillträde till nätet skall ske på bekostnad av den som begär det, jämte en avgift.

3. Tillträde till nätet skall ske med stöd av ett skriftligt avtal mellan operatören av det allmänna telekommunikationsnätet och tillhandahållaren av allmänna telekommunikationstjänster. Samtrafik mellan nät skall ske med stöd av ett skriftligt avtal mellan operatörerna av allmänna telekommunikationsnät.”

Twisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 6 TO2 och COL är telekommunikationsoperatörer, som den 29 januari 2001 ingick ett avtal om samtrafik mellan sina fasta allmänna telekommunikationsnät. Den 3 februari 2003 tog COL kontakt med TO2 och föreslog ett tillägg till det ingångna avtalet med innebörden att samtrafik skulle upprättas mellan näten för att även erbjuda ADSL-tjänster. I *Officiella tidningen om telekommunikationer* publicerade TO2 emellertid enbart anbudet om tillträde till dess nätinфраstruktur med användning av ADSL-teknologi trots att det enligt lag nr 151/2000 krävdes publicering av ett anbud angående samtrafik mellan nät.

- 7 Eftersom parterna inte kunde nå enighet vände sig COL till Český telekomunikační úřad (den tjeckiska telekommunikationsmyndigheten) (nedan kallad regleringsmyndigheten), som genom beslut av den 30 april 2004 biföll COL:s ansökan med stöd av lag nr 151/2000. Sedan myndighetens ordförande erhållit en begäran om omprövning undanröjdes beslutet av skäl hänförliga till sakomständigheterna och återförvisade ärendet till regleringsmyndigheten. Den 14 september 2004 fattade regleringsmyndigheten ett nytt beslut där den biföll COL:s ansökan och förpliktade parterna att sluta ett tilläggsavtal till det befintliga samtrafikavtalet så att detta skulle omfatta även ADSL-tjänster.
- 8 Genom beslut av den 20 januari 2005 vidhöll ordföranden vid regleringsmyndigheten sitt tidigare beslut efter en begäran om omprövning från TO2. Detta beslut vann laga kraft och blev verkställbart.
- 9 Enligt den tjeckiska civilprocesslagen är det i sådant fall möjligt att överklaga vid domstol. Behörig domstol är i förevarande mål Obvodní soud pro Prahu 3 (domstol nr 3 i Prag, som dömer i första instans).
- 10 Enligt den nationella domstolen har TO2 anfört att regleringsmyndighetens beslut strider mot Europaavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Tjeckien, å andra sidan, vilket ingicks och godkändes på gemenskapens vägnar genom rådets och kommissionens beslut 94/910/EKSG, EG, Euratom av den 19 december 1994 (EGT L 360, s. 1; svensk specialutgåva, område 11, volym 36, s. 3). Vidare har TO2 anfört att regleringsmyndighetens beslut strider mot tillträdesdirektivet, ramdirektivet och direktiv 97/33.
- 11 Obvodní soud pro Prahu 3 beslutade därför att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:
- ”1. Hade [regleringsmyndigheten] rätt att i form av ett förvaltningsbeslut fattat efter den 1 maj 2004, det vill säga efter Republiken Tjeckiens anslutning till

Europeiska gemenskaperna, förplikta ett telekommunikationsföretag med betydande (dominerande) inflytande på marknaden för telekommunikationer att ingå ett avtal om samtrafik med en annan teleoperatör?

2. Om den första frågan besvaras jakande:

Hade regleringsmyndigheten rätt att handla sålunda endast på de villkor som fastställs i artikel 8.2 i [tillträdesdirektivet], det vill säga efter en marknadsanalys som utförts i enlighet med artikel 16 i [ramdirektivet] och med stöd av de förfaranden som beskrivs i artiklarna 6 och 7 i [ramdirektivet], eller kan regleringsmyndigheten (till exempel i enlighet med skäl 15, artiklarna 3, 4.1, 5.1 a , 5.4, 10.1 och 10.2 i tillträdesdirektivet) agera på sådant sätt även utan en föregående marknadsanalys?

3. Har det någon betydelse för svaret på fråga 2 att en viss operatörs ansökan om obligatorisk samtrafik mellan hans nät och ett nät tillhörande en operatör med betydande (dominerande) inflytande på marknaden inkom till regleringsmyndigheten och att huvuddelen av prövningsförfarandet med anledning av ansökan ägde rum före den 1 maj 2004, det vill säga före den tidpunkt då Republiken Tjeckien anslöt sig till Europeiska gemenskaperna?
4. För det fall Republiken Tjeckien under den aktuella perioden — den 1 maj 2004 till den 30 april 2005 — inte skall anses ha införlivat de ovannämnda direktiven i tillräcklig utsträckning, är det möjligt att direkt tillämpa [ramdirektivet] och [tillträdesdirektivet]? Det vill säga

- a) är dessa direktiv (eller ett av dem) ovillkorliga och tillräckligt precisa för att en domstol skall kunna tillämpa dem i stället för nationell rätt,
- b) har en operatör med betydande (dominerande) inflytande på marknaden rätt att (aktiv subjektiv legitimering), på grund av att tillträdes- och ramdirektiven inte införlivats korrekt, åberopa deras direkta effekt, och skyddar dessa direktiv (eller ett av dem) den persons intressen som inte önskar ingå ett avtal om samtrafik (på området för ADSL-tjänster) med andra nationella telekommunikationsoperatörer (och som enligt vad regleringsmyndigheten anser, vilket den nationella domstolen även är skyldig att kontrollera, därigenom handlar i strid med syftet med det nya regelverket), och
- c). kan den operatören åberopa direkt effekt hos direktiv som inte införlivats korrekt (även om de villkor som föreskrivs i direktivet är uppfyllda) om regleringsmyndigheten alltid fattar sina beslut beträffande de konkreta villkoren för samtrafik mellan operatörers nät, det vill säga att enskilda påförs konkreta skyldigheter?"

Huruvida det muntliga förfarandet skall återupptas

- ¹² Genom ansökan som inkom till domstolens kansli den 9 mars 2007 har TO2 begärt att det muntliga förfarandet skall återupptas. Det muntliga förfarandet avslutades den 27 februari 2007 sedan generaladvokaten lämnat sitt förslag till avgörande.

- 13 TO2 har till stöd för sin begäran gjort gällande att generaladvokaten i sitt förslag till avgörande prövat argument som parterna i målet vid den nationella domstolen inte informerats om. Det gäller i synnerhet argumentet att den aktiva skyldigheten att genomföra en marknadsanalys har direkt effekt, trots att målet rör en passiv skyldighet att inte uttala sig om skyldigheten att bedriva samtrafik, utan att någon sådan analys har gjorts.
- 14 Domstolen erinrar om att den enligt artikel 61 i rättegångsreglerna ex officio, på förslag av generaladvokaten eller på parternas begäran, kan besluta att återuppta det muntliga förfarandet om den anser att den inte har tillräcklig kännedom om omständigheterna i målet eller den anser att målet skall avgöras utifrån skäl som parterna inte har haft tillfälle att diskutera (se bland annat dom av den 18 juni 2002 i mål C-299/99, Philips, REG 2002, s. I-5475, punkt 20).
- 15 Domstolen finner att frågan huruvida de aktuella bestämmelserna har direkt effekt har tagits upp i den nationella domstolens fjärde fråga. Domstolen anser vidare att den har kännedom om samtliga omständigheter i målet som behövs för att besvara frågan.
- 16 TO2:s begäran om återupptagande av det muntliga förfarandet skall följaktligen avslås.

Huruvida domstolen är behörig

- 17 Den tjeckiska regeringen har inledningsvis gjort gällande att domstolen inte är behörig att besvara de ställda frågorna, eftersom omständigheterna i målet vid den nationella domstolen tilldrog sig innan Republiken Tjeckien anslöt sig till Europeiska unionen.

- 18 Vid förhandlingen hävdade TO2, COL och kommissionen att domstolen var behörig i tidsmässigt hänseende. Även om det nationella förfarandet initierades i februari 2003 har förfarandet enligt ovannämnda parter fortskridit fram till dess ordföranden vid regleringsmyndigheten fattade sitt beslut den 20 januari 2005. Vidare undanröjdes regleringsmyndighetens beslut av den 30 april 2004 med stöd av tjeckisk lagstiftning medan ett nytt beslut antogs den 20 januari 2005. TO2 har vidare anfört att det senare beslutet är av konstituerande och inte av fastställande karaktär, och det syftar inte till att fastställa skyldigheter på grund av omständigheter som ägt rum tidigare, utan till att fastställa grunderna för framtida rättsliga skyldigheter.
- 19 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att COL:s begäran att regleringsmyndigheten skall förplikta TO2 att bedriva samtrafik på ADSL-nätet har prövats och mynnat ut i regleringsmyndighetens beslut av den 30 april 2004, det vill säga före Republiken Tjeckiens anslutning till Europeiska unionen.
- 20 Beslutet undanröjdes emellertid den 9 september 2004 och ett nytt beslut fattades den 14 september samma år. Det sistnämnda beslutet fastställdes av regleringsmyndighetens ordförande den 20 januari 2005 efter en begäran om omprövning. Enligt parterna vann beslutet laga kraft vid denna tidpunkt och blev verkställbart.
- 21 Det saknas härvid anledning att undersöka följderna av att ett beslut undanröjts enligt tjeckisk rätt. Det skall däremot påpekas att det i målet vid den nationella domstolen angripna beslutet antogs efter Republiken Tjeckiens anslutning till unionen, att beslutet reglerar en framtida situation och inte en situation i det förflutna samt att den nationella domstolens frågor gäller vilka gemenskapsrättsliga bestämmelser som är tillämpliga i målet vid den nationella domstolen.
- 22 När det gäller frågor som avser tolkningen av en gemenskapsrättslig bestämmelse avgör domstolen dessa utan att den i princip behöver ta ställning till de

omständigheter som har föranlett de nationella domstolarna att ställa frågor och på vilka de avser att tillämpa den gemenskapsrättsliga bestämmelse som de har bett domstolen tolka (dom av den 5 december 1996 i mål C-85/95, Reisdorf, REG 1996, s. I-6257, punkt 15).

- 23 Detta gäller dock inte om det kan antas att den gemenskapsrättsliga bestämmelse som skall tolkas av domstolen inte är tillämplig på omständigheterna i målet vid den nationella domstolen, vilka inträffade före den nya medlemsstatens anslutning till unionen (se, för ett liknande resonemang, dom den 10 januari 2006 i mål C-302/04, Ynos, REG 2006, s. I-371, punkterna 35 och 36), eller om det är uppenbart att bestämmelsen inte är tillämplig (se domen i det ovannämnda målet Reisdorf, punkt 16).
- 24 Så är emellertid inte fallet i förevarande mål. Domstolen är följaktligen behörig att tolka ovannämnda direktiv och skall därför besvara den hänskjutande domstolens frågor.

Prövning av tolkningsfrågorna

- 25 Domstolen kommer att pröva den första, den andra och den tredje frågan tillsammans. Den hänskjutande domstolen har ställt dessa frågor för att få klarhet i huruvida regleringsmyndigheten, med hänsyn till de gemenskapsrättsliga bestämmelser som var tillämpliga efter den 1 maj 2004, hade rätt att förplikta ett telekommunikationsföretag med betydande inflytande på telekommunikationsmarknaden att ingå avtal om samtrafik mellan dess nät och en annan operatörs nät.

- 26 Det skall i detta sammanhang preciseras att, mot bakgrund av bestämmelserna i artikel 27 i ramdirektivet och i artikel 7.1 i tillträdesdirektivet om övergångsbestämmelser som kan äga tillämpning oavsett om direktiven införlivats, fortsätter direktiv 97/33, som har införlivats med tjeckisk rätt genom lag nr 151/2000, att ha verkan i erforderlig utsträckning.
- 27 Regleringsmyndigheten kunde således ingripa med stöd av direktiv 97/33, vilket kommissionen med fog har påpekat.
- 28 Det följer av vad som ovan anförts att den första, den andra och den tredje frågan skall besvaras på följande sätt. Regleringsmyndigheten hade enligt övergångsbestämmelserna i tillträdesdirektivet och ramdirektivet rätt att pröva huruvida ett telekommunikationsföretag med betydande inflytande på marknaden i den mening som avses i direktiv 97/33 var skyldigt att enligt bestämmelserna i direktiv 97/33 ingå avtal om samtrafik mellan dess nät och en annan operatörs nät efter den 1 maj 2004.
- 29 Med hänsyn till svaret på den första, den andra och den tredje frågan saknas anledning att besvara den fjärde frågan.

Rättegångskostnader

- 30 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

Enligt övergångsbestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG av den 7 mars 2002 om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektiv) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv) hade Český telekomunikační úřad rätt att pröva huruvida ett telekommunikationsföretag med betydande inflytande på marknaden i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 97/33/EG av den 30 juni 1997 om samtrafik inom telekommunikation i syfte att säkerställa samhällsomfattande tjänster och samverkan genom tillämpning av principerna om tillhandahållande av öppna nät (ONP), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/61/EG av den 24 september 1998, var skyldigt att enligt bestämmelserna i direktiv 97/33, i dess ändrade lydelse, ingå avtal om samtrafik mellan dess nät och en annan operatörs nät efter den 1 maj 2004.

Underskrifter